

TRGOVCI ODKRILI NOVO MESTO

V katero štacuno?

Nove vpadnice in 150 delovnih mest

Niso redki tisti, ki jih je nedavno izredno povečanje trgovinskih možnosti in kapacitet v Novem mestu presenetilo. Od kje in zakaj tolikšno zanimanje trgovcev, zakaj niso Dolenjske odkrili že prej, kaj nas čaka v prihodnje, bomo potrošniki zdržali in kupili vse, kar nam ponujajo in podobna vprašanja se ponujajo sama od sebe. Tudi skrb za ljudi, za zaposlene. Kaj bo z njimi, če bo donosnost pod pričakovanji?

Vse se spreminja

Tudi nakupovalne navade. Ne samo pri nas, tudi v svetu. Stara mestna jedra, kjer so nekoč sijale izložbe in bili locirani vsi trgovci, nezadržno propadajo in iščejo novo vsebino. Sodobni nakupovalni centri so locirani izven mest, sestavljeni iz verige trgovin, z zaokroženo ponudbo in ogromnimi parkirišči. Nakupovanje je postalo ritual, družinski izlet, multifunkcionalni centri zadovoljujejo interese

vseh članov družine. Ponudba obsega poleg trgovine in bifejev še zabaviščne centre, kino, otroške vrtce, bančni servis, pošto in še in še. Taki centri so učinkovita in profitabilna izmišljotina potrošniške družbe, ki rafinirano igra na najtanjše strune človeške zavesti. Sem, če imam, bom, če lahko kupim. Ti centri predstavljajo sintezo ambicij usmerjenega obvladovanja človeških ravnanj, ponujajo na enostaven način dosegljive nadomestne vrednote. Biti viden v njih je del socialnega statusa, statusni simbol.

Nadaljevanje na 2. str.

Nove zgradbe, zlasti trgovske, z vseh koncev stiskajo obroč okrog starega mesta in mu jemljejo zrak in zelenje. Še malo pa bodo trgovci od špecerijskih do avtomobilskih zasedli več prostora kot vsa proizvodnja skupaj! (Foto: Marijan Lapajne)

DEL ODGOVOROV NA ANKETO

Kako si želim staro mesto?

Najprej prisluhniti občanom - Prireditve na glavni trg in muzejski vrt**Obiskovanje starega mestnega jedra**

Anketiranci najpogosteje obiskujejo staro mestno jedro sami ali z družinskimi člani. Med prvimi izstopajo predvsem upokoenci, med drugimi pa zaposleni ter ljudje z višjo šolo ali več.

Mestna občina Novo mesto je v juniju in juliju na svoji spletni strani izvajala javnomnenjsko raziskavo o novomeškem mestnem jedru. Anketiranja se je udeležilo 444 anketirancev, odgovore na vsa vprašanja, bilo jih je kar 44, pa je podalo 282 anketirancev, od tega jih je bilo 43% žensk. Del odgovorov na anketo povzemamo v Izzivu.

Največ anketirancev obišče staro mestno jedro popoldan, med temi je več

žensk kot moških, ter manj upokoencov kot pa šolajočih, zaposlenih ter brezposelnih oz. nezaposlenih anketirancev. Upokoenci obiskujejo staro mestno jedro predvsem v dopoldanskem času.

Glavni namen obiska starega mestnega jedra so različni opravki (banka, pošta, občina...), med temi so

predvsem upokoenci in zaposleni z višjo šolo ali več. Da je glavni namen obiska starega mestnega jedra obisk gostinskega lokala oz. obisk prireditve pa so odgovarjali predvsem šolajoči in brezposelni oz. nezaposleni anketiranci, anketiranci z poklicno šolo ali manj ter večji del moških kot žensk.

Sicer pa anketiranci v starem mestnem jedru najpogosteje obiskujejo Knjižnico Mirana Jarca, knjigarni Mladinska knjiga in Goga ter gostinski lokal Lokalpatriot.

Trgovina

Med trgovinami v starem mestnem jedru, ki jih najpogosteje obiščejo, so na prvem mestu knjigarne, sledijo trgovine z oblačili ter trgovine s čevlji. 16% anketirancev ne obiskuje trgovin v starem mestnem jedru.

Na tržnici v starem mestnem jedru najpogosteje (vsak dan ali nekajkrat te-

Nadaljevanje na 2. str.

T. Levičar novi urednik

Dosedanji urednik IZZIVA Tone Gošnik je zaradi preobremenjenosti glede na svoje zdravstveno stanje predlagal, naj to dolžnost prevzame Tomaž Levičar, ki ga je odbor društva imenoval za novega urednika.

Tonetu Gošniku za vse požrtvovalno delo in trud pri urejanju IZZIVA iskrena hvala!

OKROGLA MIZA ČASOPISA PARK O STAREM JEDRU

Ni enakih rešitev za enake zagate

Na Parkovi okrogli mizi o umiranju starega mestnega jedra je gostja iz Škofje Loke predstavila vzorčni primer - Mestni trg že 15 let zaprt, a so vsi lokali in stanovanja polni

Spomladanska okrogla miza novomeškega mladinskega časopisa Park v klubu LokalPatriot je morda res le še samo en iz niza poizkusov opozoriti na nesprejemljivo pot razvoja oziroma razkroja novomeškega starega mestnega jedra, vendar kljub temu, da je večina govornikov ponavljala že velikokrat povedano, zasluži

nekaj pozornosti. Organizatorica in voditeljica okrogle mize novinarka radia Slovenija Novomeščanka Nina

Štamphar je namreč poleg predstavnikov novomeške občine, društva Novo mesto in

Nadaljevanje na 2. str.**Razpravljalci na Parkovi okrogli mizi v Lokalpatriotu (Foto: Igor Vidmar)**

Zakaj so goreli gradovi

K pisanju me je vzbudil članek častne občanke Novega mesta, gospe Tite Kovač Artemis z naslovom "Pozdrav z atenske Akropole", objavljen v Izzivu z dne 31. marca 2003.

Opisuje razmere v Novem mestu, zlasti pa se v svojih navajanjih spotika ob spominska obeležja narodno osvobodilne borbe, ki so vsa "že oploščena v prejšnjih dogajanjih" (citat iz njene članka). Pa tudi preimenovalje Ljubljanske ceste v Cesto komandanta Staneta (sedanjo Rozmanovo ulico) jo moti. Kot da ne bi vedela, da smo od leta 1941 do leta

1945 imeli pri nas vojno. Okupirali so nas Italijani in kasneje Nemci. Komandant Stane je bil pomemben organizator in vodja narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov Slovenije. Slovanski partizani in zavodni Slovenci so vedeli, kje je njihovo mesto in če so hoteli obraniti svojo svobodo ter zadržati naše ozemlje, so se morali boriti. Odločitev je bila pravilna, bili so na pravi strani, skupaj zavezniki Ameriko, Sovjetsko zvezo in Veliko Britanijo.

Spoštovana gospa Kovač Artemis, grad Soteska in še marsikateri slovenski grad ter šola, sodišče in večja zgradba so bili požgani konec oktobra 1943 ob veliki nemški ofenzivi. Ne iz razloga, ki ga navaja zgodovinar, dr. Granda v Monografiji Novega mesta, temveč zato, da se ne bi v teh zgradbah utaborili Nemci in njihovi pomagači. Grad Soteska je v tisti ozki, zgodnati dolini Krke imel strateški pomen za partizane, ker so imeli tam prehod v Belo Krajino.

Gospod dr. Granda, vi ste zgodovinar, le kako ste lahko v Monografiji Novega mesta napisali, citiram: "da so veliko večino gradov dali požgati meščanski otroci iz običajno dobro situiranih družin". Od kod vam ideja, citiram: "da nismo daleč od resnice, če zapišemo, da je pri odločitvah o požigih gradov stala ob strani zavist bivših bogatinčkov, ki si tega niso mogli privoščiti"?

Grad Soteska je zgorel v noči na 23. oktober 1943. Požig gradu je ukazal na osnovi sklepa Glavnega poveljstva Boris Kidrič drugi dan velike nemške ofenzive na Dolenjskem, ki je potekala 22. oktobra 1943. O tem piše gospod Edvard Kocbek v svojem dnevniku na straneh 412 do 414. Navajam citat iz listine gospoda Edvarda Kocbeka. "Ko smo zadnjič počivali in je vođa naznanil Urško in je povrh še vzšel mesec, manjši kakor snoči in vendar še bolj podoben nenadnemu požaru, je Kidrič na pol brezbržno in na pol šaljivo dejal: "Ne, to še ni požar, požar bo natanko popoln." Nato je komentiral sklep Glavnega poveljstva o strateško nujnem požigu graščine in dodal, da so iz nje prej odnesli in skrili vse umetniške predmete.

Dobro, da živimo še nekateri očitniki, da se lahko oglasimo in napišemo, kako so te stvari potekale med vojno. Prav tako pa obstaja tudi dokazno gradivo, ki ga bodo uporabili zgodovinarji novejši zgodovine.

SAVA IVANETIČ
Novo mesto

Mestna občina želi obuditi nekdanje razgibano življenje »na ljubici zvesti« okrog mesta. Med drugim tudi z gradnjo čolnarn in privezov za čolne. Prvi lastovki ob Seidlovem travniku že dajeta streho šestim čolnom (Foto: Igor Vidmar)

Novomeški poletni kulturni utrip

Novomeščani smo se že kar navadili tarnati nad vsem, kar se zadnje čase dogaja z našim mestom in v njem. Včasih tudi neupravičeno. Predvsem za poletno kulturno ponudbo v našem mestu lahko rečemo, da je naredila velik korak naprej. Da se v mestu nič ne dogaja, lahko trdijo le še največji izbirčneži in ignoranti.

Dober uvod v letošnje poletno dogajanje je bila že uveljavljena predstavitev ljubiteljskih kulturnih društev in skupin pod naslovom »To smo mi«, ki je že drugo leto zapored potekala na dvorišču gradu Grm. Izredno veliko število nastopajočih, ki jih je spremljala tudi razmeroma številčna publika, dokazuje, da je prireditelj uspela. Pomembno pa je tudi dejstvo, da se grad Grm s takšnimi prireditvami vendarle počasi vrača v kulturno zavest Novomeščanov. Škoda le, da z njegovo obnovo nekaj hudo škripa.

Najpomembnejše kulturne prireditve v Novem mestu so potekale pod skupnim naslovom »Novomeški poletni večeri«. Letos sta prvič združila moči »tradicionalni« ponudnik kulturne ponudbe Kulturni center Janez Trdina in »mladinski« LokalPatriot (v sklopu Društva novomeških študentov -DNS) ob botrovanju Mestne občine Novo mesto. In ker je sodelovanje vedno boljše kot nepovezanost, je bil tudi rezultat dober. Vsaj kar se kakovosti tiče. Novomeški poletni večeri so združili nekatere prireditve, ki smo jih poznali že iz prejšnjih let, dodali pa so še nekaj novih dogodkov – poleg koncertov tudi gledališko predstavo in likovno razstavo. Med prireditvami pa po svoji teži v slovenskem in celo mednarodnem prostoru izstopata Jazzinty in Sniff.

Jazzinty je enkratna jazzovska delavnica, ki je letos

potekala že tretjič, njen duhovni vodja pa je Novomeščan Marijan Dovič, ki je med drugim tudi vrhunski violinist (sicer pa pomembna osebnost novomeškega mladinskega preporoda s konca devetdesetih let, katerega rezultat je bila tudi revija Park). Poleg izobraževanja mladih glasbenikov in večernih »jam-sessionov« v

Teče deseto leto društva

Po ustanovnem zboru 18. novembra 1993 je bilo Društvo Novo mesto 24. januarja 1994 tudi registrirano. Desetletno skupno prizadevanje za dobro našega mesta nam narekuje, naj letošnjo obletnico primerno poudarimo in predstavimo javnosti. Razen tega pa želi upravni odbor pripraviti družabno srečanje članov, kjer bi v prijetnem razpoloženju lahko izmenjali pobude in zamisli. Pričakujemo predloge za čas in kraj takega srečanja - člani odbora so za letošnjo jesen nekje v bližini mesta.

Upravni odbor
Društva Novo mesto

LokalPatriotu ta prireditelj vedno prinese v naše mesto tudi izredne jazzovske glasbenike iz tujine. Letos npr. Roberta Chicca iz Italije in še nekatere druge.

Mednarodni festival kratkega filma Sniff je edina tovrstna prireditelj v širšem

srednjeevropskem prostoru. Njegov duhovni vodja je Simon Bizjak, po rodu iz Idrije. Festival poteka drugo leto in se je od prvega leta močno razvil tako po številu filmov kot po celostni podobi in prepoznavnosti. Videti pa je, kot da ta festval presega nivo Novomeščanov. Kako si sicer razlagati skoraj prazno veliko dvorano KC Janeza Trdine (predvsem ob popoldanskih predstavah)? Res bi bila velika škoda, če bi takšno prireditelj zaradi nezanimanja Novomeščanov preprosto prestavili v kak drug kraj, kjer bi bilo zanimanje večje.

Novomeški poletni večeri so se zaključili s prireditvijo »Noč na Krki«. Že lani so po dolgih letih spet poskušali obuditi spomin na nekdanjo »Beneško noč«, ki je bila nekoč vezana na god Janeza Nepomuka 15. maja, prirejali pa so jo vse od 19. pa do sredine 20. stoletja. Žal pa so v novi izdaji te prireditve pozabili na nekoč njen glavni poudarek, to je bila romantična vožnja na osvetljenih čolnih. Sedaj na ta dogodek spominjajo le lučke na papirnatih čolnicah, ki jih otroci spuščajo v reko, kar je sicer zelo simpatično in slikovito, ni pa isto. Prireditelj se od običajne veselice razlikuje tudi po zelo razkošnem ognjemetu. Vsekakor pa je bila letošnja Noč na Krki zelo dobro obiskana in je že s tem opravičila svoje novo življenje, pa čeprav je večina ljudi prišla bolj zaradi Lojzeta Slaka in Adija Smolarja, kot pa zaradi Krke same.

KNJIŽNICA M. JARCA
ROZMANOVA 26
8000 NOVO MESTO

Ko govorimo o kulturnem utripu mesta, nikakor ne smemo pozabiti kulturnih prireditelj v knjigarni Goga (tudi v sklopu DNS) na Glavnem trgu. Te so se mogoče kar preveč tiho in neopazno dogajale skozi celo poletje, nabralo pa se jih je čez dvajset. Atrij poleg Rotovža predstavlja izredno simpatičen ambient za razne prireditve bolj komornega značaja, kot so literarni večeri, glasbeni večeri, potopisna predavanja, projekcije itd. Zaradi obnove Rotovža je letos dostop do Goga fizično otežen, tako da jo ljudje še lažje spregledajo. Vsekakor je knjigarna Goga ena najsvetlejših točk kulturnega oživljanja starega mestnega jedra in zasluži vso pozornost občinskih oblasti, ki so se, kot kaže, tokrat bolj resno lotile problematike prenove mestnega jedra.

Torej – zakaj nismo Novomeščani najboljših kulturnih prireditelj letos bolj množično obiskovali? Smo res podeželsko mesto, katerega prebivalci vsak svoj prosti čas izkoristijo za dela v vinogradu ali pranje avtomobilov in jim za drugo ni mar? Je razkorak med nivojema ponudbe in povpraševanja res prevelik? Se je komu morda zdelo škoda dati denar za nekatere prireditve, za katere je vedel, da se jih bo veliko število »VIP« oseb iz krogov DNS ogledalo zastonj? Je zatajila promocija? Verjetno vsakega po malem.

Končno pa smo imeli v Novem mestu pred kratkim vendarle dva »vrhunska kulturna dogodka«, ki sta privabile trume obiskovalcev in vsi so bili srečni in zadovoljni. To sta bili otvoritvi supermarketov Spar in Tuš. Sporočilo je jasno: kruha in iger ter 50% popust dajte ljudstvu, ne pa kulture! Upam, da se motim.

MITJA SIMIČ